

Okul Öncesi Eğitimi Öğretmeninden Beklentiler:

Programın başarılı biçimde yürütülebilmesi için okul öncesi eğitim öğretmenleri tarafından programın temel yapısının ve amaçlarının anlaşılabilmiş olması, esnek, ılımlı ve kararlı tutumların sınıf ortamına taşınması gerekmektedir.

Bu doğrultuda okul öncesi eğitim öğretmenlerinin:

- Programda yer alan konulara yönelik araştırma yapması ve sınıf uygulamalarına hazırlıklı katılması,
- Okul rehber öğretmeni ile eş güdümlü çalışması ve gerekli durumlarda okul rehberlik servisinden yardım alması,
- Programı yaşantı sağlamaya, tutum, değer ve beceri kazandırmaya yönelik bir süreç olarak düşünmesi,
- Çocukların kendilerini rahatça ifade edebilecekleri sınıf ortamını oluşturması, onları etkinliklere katılmaya teşvik etmesi, birbirleriyle karşılaştıran eleştirel davranış ve ifadelerden kaçınması, yargılayıcı olmayan tutum ve davranışlar sergilemesi, çocuklara kazandırılmak istenen becerilere uygun model olması,
- Kazandırılmak istenen becerileri takip etmesi, gerektiğinde çocuklara pekiştireçler vermesi,
- Öğretmenler ve veliler ile işbirliği yaparak çocukların gelişimini takip etmesi,
- Velilerin program sürecine katılması için gerekli çalışmalarını düzenlemesi beklenir (Sınıf Rehberlik Programı,2006).

Aileden/Veliden Beklentiler:

Programda yer alan kazanımların kazandırılma sürecinde okul aile iş birliği kaçınılmazdır. Bu sebeple kazanımlara yönelik yaşantıların aile ortamında da sağlanması, takibinin yapılması ve aile desteği programın etkililiğini artırmak için gereklidir.

Bu amaçla velilerin:

- Çocuklara kazandırılması istenen beceriler konusunda model olması,
- Okul ile iş birliği yaparak çocuğun takibi ve değerlendirilmesinde okul öncesi eğitim öğretmenine ve okul rehber öğretmenine destek sağlaması,
- Okulda düzenlenen velilere yönelik çalışmalara katılması beklenir (Sınıf Rehberlik Programı,2006).

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE REHBERLİK PROGRAMI

Yeterlik Alanları - Kazanımları - Açıklamaları

Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik Programı'nda 7 yeterlik alanı ve toplam 83 kazanım yer almaktadır. Yeterlik alanı; birbiri ile ilişkili beceri, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği özgün bir yapıyı ifade etmektedir. Kazanımlar, çocuğun öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla edinmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumları ifade etmektedir. Açıklamalar ise kazanımlara ve etkinliklere ilişkin, çocuğun gelişimini destekleyici, öğretmene yardımcı olacak ve yol gösterecek ifadeleri içermektedir. Yeterlik alanı, kazanım ve açıklamalara ilişkin bilgiler aşağıda şematize edilmiştir. Programda yer alan yeterlik alanları, kazanımlar ve kazanımlara ilişkin açıklamaların tamamı aşağıda yer almaktadır.

Birbiri ile ilişkili beceri, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği özgün bir yapıdır.

Çocuğun öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla edinmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlardır.

Kazanımlara ve etkinliklere ilişkin, çocuğun gelişimini destekleyici, öğretmene yardımcı olacak ve yol gösterecek ifadelerdir.

YETERLİK ALANI: GÜVENLİ VE SAĞLIKLILIKLI HAYAT

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
68	Günlük yaşamda tehlike oluşturabilecek durumları açıklar.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Günlük yaşamda tehlike oluşturabilecek durumları; elektrik prizleri ve kibritle oynama, merdiven tırabzanlarından kayma, servis aracı durmadan yerinden kalkma, yolda karşıdan karşıya geçerken ışıklara dikkat etme gibi durumları açıklaması beklenmektedir. ❖ Etkinlik sürecinde ya da sonrasında, geçmişte ciddi bir tehlike yaşamış ve bundan hala etkilenen öğrenci tespit edilirse okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak çocuğa destek hizmetleri sağlanmalıdır.

YETERLİK ALANI: OKULA VE ÇEVREYE UYUM

KAZANIMLAR		ACIKLAMALAR
1.	Evinin çevresinde bulunan varlıkları söyler.	✓ Çocuğun kendini güvende hissetmesi, aidiyet duygusu geliştirmesi, çevre bilinci oluşturması, yaşadığı alanda nelerin olduğunu fark etmesi ve herhangi bir şekilde yolunu kaybetmesi durumunda evinin çevresinde bulunan bakkal, market, oyun parkı, karakol, fırın vb. söylemesi beklenmektedir. ✓ Ailenin çocuğuna evinin çevresini tanıtmaları konusunda gerekli öneriler sunulur.
2.	Okulunun semtini, adını, sınıfının ismini söyler.	✓ Çocuğun okul adresine ilişkin temel bilgileri (okulun semti, adı ve sınıfının adı) doğru bir şekilde söylemesi beklenmektedir.
3.	Okula geliş gidiş yolunda gördüklerini söyler.	✓ Çocuğun çevresini tanıması, çevresine karşı farkındalık geliştirmesi ve çevreye uyum sağlaması amacıyla okula geliş gidişlerde okul yolunda gördüklerini (bakkal, market, oyun parkı, karakol, fırın gibi) söylemesi beklenmektedir. ✓ Oryantasyon programı çerçevesinde ailelere okula geliş gidişle ilgili yapacaklarına ilişkin öneriler sunulur. Öğretmenin de çocuklara çevre gezisi kapsamında okul çevresini tanıtmaları uygundur.
4.	Öğretmenin dışındaki okul çalışanlarını tanıır.	✓ Okula aidiyet duygusu geliştirmesi, kendini güvende hissetmesi, gerektiğinde yardım alması için okul çalışanlarını tanıması önemlidir. Burada öğretmeni dışında da okulda çalışanlar olduğunu fark etmesi, bu çalışanların isimleri ile olmasa da müdür, müdür yardımcısı, rehber öğretmen, bakıcı, hizmetli, memur, güvenlik görevlisi, aşçı vb. görev alan personeli tanıması beklenmektedir.
5.	Okuluna ilişkin duygularını açıklar.	✓ Çocuğun okula ilişkin mutlu, mutsuz, heyecanlı gibi (okulda yaşadıklarına, hafta sonu okulu özleyip özlemediği, faaliyetlere ilişkin duyguları vb) değişik duygularını açıklaması beklenmektedir. 🚩 Çocuğun okula ilişkin olumlu tutum sergilemesinde duygularını ifade edici fırsatlar sunulması önemlidir. Okula ilişkin olumsuz tutumlarından dolayı yoğun sorun yaşayan çocuklar için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) ile işbirliği yapılarak çocuğa destek hizmetleri sağlanmalıdır.
6.	Sınıfın bir üyesi olduğunu fark eder.	✓ Sınıfının bir üyesi olduğunu fark ederek sınıftaki yerinin ve öneminin farkına varması, olumlu bir benlik algısı geliştirmesi beklenmektedir. Aynı zamanda okula ilişkin aidiyet duygusunu güçlendirerek eğitim ortamlarına ilişkin olumlu tutum geliştirmesi beklenmektedir.

7.	Okulun bir üyesi olduğunu fark eder.	✓ Okulunun bir üyesi olduğunu fark ederek olumlu bir benlik algısı geliştirmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda okula ilişkin aidiyet duygusunu güçlendirerek eğitim ortamlarına ilişkin olumlu tutum geliştirmesi beklenmektedir.
8.	Kuralların neden var olduğunu söyler.	✓ Kuralların neden konulduğunun önemini farkına varması, toplumsal düzen açısından önemini, yaşamımızı kolaylaştırdığını, güvenli hale getirdiğini ve yaşamındaki kuralların gerekliliğini söylemesi beklenmektedir.
9.	Grup oyunlarının kurallarına uygun davranır.	✓ Grup oyunlarında kuralların neler olduğunu (sıra bekleme, grupla paylaşım, lidere uyma vb) ve neden uyulması gerektiğini açıklaması ve grup oyunlarında kurallara uygun davranması beklenmektedir.
10.	Sınıf kurallarına uyar.	✓ Sınıf kurallarının neler olduğunu ve herkesin haklarının korunması, sınıfın düzenini ve sınıfta yapılan çalışmaların işleyişini kolaylaştırması ve herkesin eşit haklara sahip olması gerektiğini fark etmesi ve bu kurallara uyması beklenmektedir. 🚩 Öğretmenlerin sınıf kurallarını belirlemede çocuklarla birlikte karar vermeleri kurallara uyma davranışını olumlu yönde etkileyecektir.
11.	Okul kurallarına uyar.	✓ Okul kurallarının neler olduğunu ve herkesin haklarının korunması, okulun düzenini ve okulda yapılan çalışmaların işleyişini kolaylaştırması ve herkesin eşit haklara sahip olması gerektiğini fark etmesi ve bu kurallara uyması beklenmektedir. 🚩 Okul kurallarının çocuklara aktarılması, çocukların bu kurallara uyması için yönetsel tedbirlerin alınması (çocukların tehlikelerden korunması, merak uyandıracak durumlar gibi), model olunması, velilerin de bilgilendirilerek desteklerinin alınması çocukların kurallara uyma davranışını olumlu yönde etkileyecektir.

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL GELİŞİM

KAZANIMLAR		ACIKLAMALAR
12.	Yönergeleri takip etmenin nedenlerini açıklar.	<p>✓ Yaşamda yönergelerin var olduğunu, kendine verilen bir görevi yerine getirebilmesi için yönergelerin gerekli olduğunu fark etmesi beklenmektedir.</p> <p>✚ Amaca ulaşma sürecinde, yönergelere dikkat etmenin ve uymanın kişinin başarısına, güvenliğine, zamanı etkili kullanmasına, kısaca hedefine en doğru ve en kısa zamanda ulaşmasına imkân sağlayacağına yönelik farkındalık oluşturulmalı ve desteklenmelidir.</p>
13.	Öğretmenin sözel / görsel yönergelerine uyar.	<p>✓ Öğretmenin verdiği tüm görsel ve sözel yönergeleri (etkinlik, sınıf içi kurallar, öz bakım becerileri ile ilgili yönergeler vb.) takip edip uyması beklenmektedir.</p> <p>✚ Öğretmen, çocuklara yönerge verirken beden dilini etkili kullanmalıdır. Yönergeleri algılamak ve uygulamak, çocuğun gelişim özelliği ve bireysel farklılığına bağlı olarak değişebilir. Bu nedenle belirli aralıklarla yönergelere uyma çalışması yapmak yararlı olur.</p>
14.	Sabırlı olmanın önemini açıklar.	<p>✓ Hayatın her alanında başarıya ulaşmada sabırlı olmanın önemli olduğunu fark eder. Amacına ulaşmak için karşılaşılabileceği engeller olsa da bunların üstesinden gelebileceğini, beklemenin önemini ve hayatından örnekler vererek sabrın önemini açıklar.</p>
15.	İsteklerini elde etmek için çaba gösterir.	<p>✓ İstekleri elde etmek için çaba harcamanın önemli bir etken olduğunu, emeğe saygı duyması gerektiğini, çaba harcayarak isteklerine ulaşmanın gururunu fark etmesi ve yaşamına yansıtmaya çalışması beklenmektedir.</p>
16.	Başarıya ulaşmanın önemini açıklar.	<p>✓ Günlük hayatında yapmak istediği ya da yapılması istenen herhangi bir konuda başarıya ulaşmanın neden önemli olduğunu, başarıya ulaştığında hayatında nelerin değiştiğini fark etmesi beklenir.</p> <p>✚ Çocukların başarıya ilişkin duyguları tatması amacıyla yaptıkları uygulamalar/etkinlikler vb. çalışmaları öğretmenin takdir etmesi onların benlik algısını olumlu yönde etkileyecektir. Her çocuğun başarılı olduğu bir alan mutlaka vardır. Çocuk kendi potansiyelini fark etme konusunda yeterli algıya sahip olmayabilir. Öğretmenin buradaki rolü çocuğun potansiyelini açığa çıkarmaktır. Çocukların potansiyellerinin açığa çıkarılmasında yaşantı zenginliği önemli bir unsurdur. Velilerin de bu konuda yönlendirilmesi uygun olacaktır.</p>

17.	Başarılı olabilmenin ön koşulları olduğunu fark eder.	✓ Başarıya ulaşmak için bireyin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları vardır. Başarıya ulaşma sürecinde istekli olma, çalışma, azimli olma, sabırlı olma ve çaba harcamanın başarıya ulaşmadaki gerekliliğini fark etmesi beklenmektedir.
18.	Yeni bir şey öğrenmenin önemini fark eder.	✓ Yeni bir şeyler öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu, bireyi güçlü kıldığını başka öğrenmelere zemin hazırladığını fark etmesi beklenmektedir. ✚ Hayatın her aşamasında yeni öğrenmelerin olduğunu bu nedenle kendini sürekli yenilemesi ve geliştirmesi gerektiğine ilişkin imkânlar sunulmalı ve desteklenmelidir.
19.	Amaç belirlemenin önemini açıklar.	✓ Amaç belirlemek, bireyin isteklerine ulaşma sürecinde planlama yapmasına imkân sunar. İsteklere ulaşmak için yapması gerekenleri görmesini, ayrıca olası engelleri ve olası engellere ilişkin önceden tedbir almasını sağlar ve isteğine ulaşmasını kolaylaştırır. Çocukların amaç belirlemenin önemini fark etmeleri beklenmektedir.
20.	Bağımsız iş yapmanın önemini fark eder.	✓ Çocuğun herhangi bir yetişkin müdahalesi olmaksızın bir işe başlama, o işi bitirme ve bağımsız iş yapmanın önemini fark etmesi beklenmektedir. Bu amaçla öğretmen tarafından çocuğa farklı görevler verilerek bağımsız iş yapmanın önemini fark etmesi sağlanır. ✚ Ailenin çocuğuna bağımsız iş yapabilmesi için fırsatlar sunması, çocuğu cesaretlendirmeleri gibi konularda gerekli öneriler sunulur.
21.	Günlük yaşamda kendisine ait işleri yapar.	✓ Günlük yaşamında yapması gereken (ayakkabı bağlama, düğme ilikleme, elini yüzünü yıkama, diş fırçalama, kendi yemeğini yeme, oyuncaklarını toplama gibi) işleri yapması beklenmektedir. ✚ Çocuğun hayatında yer alan bireyler model olacağından, öğretmenin ilgili bireyleri bu konuda yönlendirmesi önemli olacaktır. Çocuğun bu işleri rahat yapabilmesi amacıyla velilerin kıyafet seçimi, ayakkabı seçimi, masa düzenlemesi, vb. konularda bilgilendirilmesi ve gerektiğinde desteklenmesi uygun olacaktır. Çocukların bu davranışı kazanmaları ve sürdürebilmeleri için öğretmenin yaklaşım tarzını evde velilerin de desteklemesi önemlidir. Bunun gerçekleşmesinde öğretmenlerin velileri yönlendirmesi önemli bir etken olacaktır.
22.	İlkokula ilişkin duygu ve düşüncelerini söyler.	✓ Çocuğun ilkokula ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade etmesi beklenmektedir. ✚ Çocuğun hazır bulunuşluk düzeyi onun yeni durumlara uyumunu belirleyici önemli etkenlerden biridir. Çocuğun, yeni durumlara alışma sürecinde ön hazırlığın olması da uyumunu kolaylaştırır. Bundan dolayı çocuğun duygusal-sosyal ve bilişsel hazır bulunuşluğunu gözlemek, duygu ve

		<p>düşüncelerini ifade edeceği fırsatlar sunmak, yapılacak ön hazırlığın içeriğini belirlemede önemli veriler oluşturur. Çocuklar okula ilişkin olumsuz düşünce, mutsuzluk, korku, vb. duygularını da ifade edebilir. Bu durumda öğretmenler rehber öğretmenlerle de iletişime geçerek çocuğun ilkokula ilişkin olumlu düşünce ve mutluluk, heyecan, vb. duygular hissetmesine yönelik çalışmalar yapmalıdırlar.</p> <p>❖ İlkokula ilişkin olumsuz düşünceleri ve mutsuzlukları, korkuları, kaygıları, vb. olan ve bundan dolayı yoğun sorun yaşayan çocuklar için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) ile işbirliği yapılarak çocuğa destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>
23.	Bir iş yaparken dikkat toplamanın önemini söyler.	<p>✓ Bir işi yaparken yoğunlaşmak, yapılan işin niteliğini belirlemede önemli bir etkidir. Çocukların dikkatini toplayarak iş yapmanın önemli olduğunu fark etmeleri ve bunu uygulamaya çalışmaları beklenmektedir. <u>Örneğin</u>; makas kullanırken dikkatini eline, kestiği kâğıda ve makasa vererek yaptığı işe yoğunlaşması çocuğun kâğıdı yönergeye uygun bir şekilde kesmesini sağlayacaktır. Ayrıca çocuğun öğretmenin yönergelerine ve yaptığı faaliyete yoğunlaşması, faaliyetini en iyi şekilde yapmasını sağlayacak etkenlerden biridir.</p> <p>🚩 Günlük yaşam ile ilgili güvenliği tehdit eden durumlarda da dikkatini yoğunlaştırmanın önemli olduğu ayrıca vurgulanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: KENDİNİ KABUL

KAZANIMLAR		ACIKLAMALAR
24.	Kendini tanıtan özellikleri söyler.	✓ Kendisine ait kişisel özelliklerini (adı, yaşı, cinsiyeti, ten rengi, saç rengi, boyu, göz rengi gibi) ayrıca kendisini diğer bireylerden ayıran özelliklerini fark etmesi ve ifade etmesi beklenmektedir.
25.	Kendinde gördüğü olumlu özelliklerini söyler.	✓ Çocukların yardımseverliği, paylaşımcılığı, güzel konuşması, şarkı söylemesi, yapabildikleri, başarılı oldukları ve hoşuna giden özellikleri fark etmesi bunları daha da geliştirmesi beklenmektedir. ✚ Bu yönde yapılacak çalışmalar, çocuğun kendisi ile ilgili olumlu bir benlik algısı geliştirmesini ve grup içinde kendini rahat ifade etmesini sağlar. Her çocuğun mutlaka olumlu özellikleri vardır. Öğretmenler, çocukların bu özelliklerini fark etmeleri konusunda destekleyici olmalıdır. Çocukların olumsuz özelliklerini söndürmek için olumsuz özelliğe değil olumlu özelliğine odaklanılmalıdır. Olumsuz özelliği giderici tedbirler alınmalıdır. Gerekli görüldüğü takdirde okul rehber öğretmeni ile iletişime geçerek aile de bu konuda yönlendirilmelidir.
26.	Yapmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı etkinlikleri / faaliyetleri açıklar.	✓ Bireylerin ilgilerinin oluşması ve ayrışması onların yapmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı etkinliklerle / faaliyetlerle gerçekleşir. Çocuklara sunulan yaşantı zenginliği de onların ilgilerinin oluşmasına temel oluşturur. Burada yapılacak çalışmalarda çocukların hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyleri fark etmesi ve söylemesi beklenmektedir.
27.	Bir olay ya da durumla ilgili duygularını açıklar.	✓ Bir olay ya da durumla ilgili olarak duygularını fark etmesi, duygusunun nedenlerini sorgulaması, bunu uygun yollarla ifade etmesi beklenmektedir. ✚ Gerek sınıf ortamında gerekse aile ortamında rahatsız olduğu olay ya da durumda öncelikle duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ifade etmesinin kişiler arası ilişkileri olumlu yönde etkileyeceği vurgulanmalıdır. Bununla ilgili sınıf ortamında çeşitli drama çalışmaları yapılarak yaşantısına aktarması sağlanmalıdır. Çocukların yaşadığı olay, durum ya da herhangi bir kişinin davranışı ile ilgili yaşadığı kendisini mutlu eden duyguları da ifade etmesinin önemi vurgulanmalıdır. <u>Örneğin:</u> kendisine yardım edildiğinde – bana yardım ettiğin için çok mutlu oldum- demesi gibi.
28.	Temel duyguların (mutlu, üzgün, kızgın, korku, şaşkınlık) dışındaki duyguların neler olduğunu söyler.	✓ Bireylerin, kendini kabul ve kendini ifade etmede, başkaları ile kurduğu ilişkilerde duyguları fark etmesi, anlamlandırması iletişimini ve ilişkilerini güçlendirir. Temel duyguların dışındaki duyguları fark etmesi, bunu iletişimine ve ilişkilerine yansıtması çocuğun kendini daha doğru ifade etmesini, başkalarını da daha doğru anlamasına temel oluşturur. Burada temel duyguların dışında şaşkınlık,

		kırgınlık, heyecan, öfke, gurur, alınganlık, hayranlık, hüzün, sevinç, şefkat vb. duyguların olduğunu da bilmesi beklenmektedir.
29.	Hata yapılabileceğini fark eder.	<p>✓ İnsanların kusursuz varlıklar olmadığını, gelişim süreci içerisinde olduğunu, bu gelişim sürecinde de zaman zaman hatalar yapılabileceğini fark etmesi beklenmektedir.</p> <p>✚ Çocuklar, hata yaparım endişesi ile yeni öğrenmelere girmede ya da öğrendiklerini sergilemede çekingenlik gösterebilirler. Burada yapılacak çalışmalarla hata yapabilecekleri, bu durumun yeni öğrenmelere ya da öğrendiklerini sergilemelerine engel teşkil etmeyeceği vurgulanarak çocuklar yüreklendirilmelidirler. Ayrıca önemli olanın hata yapmak değil hataların düzeltilmesi için çaba sarf etmenin önemi hatırlatılmalıdır.</p>
30.	Evdeki basit işlerde sorumluluk alır.	<p>✓ Bireylerin, hayatın içinde görev ve sorumlulukları olduğunu fark etmesi beklenmektedir. Kendisinin de yemek masasının hazırlanmasına yardım etme, çiçek sulama, kuşlara yem verme, oyuncaklarını toplama, odasını toplama gibi işlerde sorumluluk alabileceği gösterilerek sorumluluk alması beklenmektedir.</p> <p>✚ Burada sorumlulukları yerine getirirken yardım etme duyarlılığına da dikkat (evin toplanması, alışveriş sırasında ebeveyninin poşet taşımaya yardım etme, vb.) çekilmelidir. Öğretmen sınıf içinde de öğrencilere basit düzeyde sorumluluklar vererek evde sorumluluk almasını desteklemelidir. Öğretmen ve aile/velinin çocuğun sorumluluk almasına yönelik eşgüdümlü çalışmasında fayda vardır.</p>
31.	Basit düzeyde verilen görevleri tamamlar.	<p>✓ Bir görevi üzerine almak ve başlamak kadar bitirmenin de önemli olduğunu farkına varması beklenmektedir.</p> <p>✚ Çocuklar bir işi tamamlamada zaman zaman sorun yaşayabilirler. Böyle durumlarda çocuklara gerekli destek sunularak cesaretlendirilmelidir. Desteğin ve cesaretlendirilmenin ötesinde çocuğun bireysel özelliklerinden (küçük kas becerisi zayıf olanlar, dil gelişimi yaşlılarından geri olanlar gibi) dolayı öğretmen zaman zaman kolaylaştırıcılık rolü üstlenilerek çocuğun faaliyeti tamamlaması sağlanmalıdır.</p>
32.	Bir işi istekli yapmanın önemini farkında olur.	<p>✓ Çocuklar bir işi yaparken zaman zaman istekli ya da isteksiz olabilir. Bir işi yaparken istekli olmak hem yapılacak işin niteliğini hem de kişinin mutlu olmasını sağlar.</p> <p>✚ Çocukların bir işi istekli yapmalarının önemini fark etmeleri ve bunu yaşamlarına aktarmalarına yönelik destekleyici çalışmalar yapılmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

KAZANIMLAR		ACIKLAMALAR
33.	Kendini ifade etmenin önemini açıklar.	✓ Kişiler arası ilişkilerde bireylerin kendini ifade etmesi çok önemlidir. Yaşadıklarına ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade etmek, çocukların olumlu davranış sergilemesinde önemli bir etkidir. Bu durum, çocukların diğer insanlar tarafından doğru anlaşılmasını ve ona yönelik doğru tepkilerin verilmesini sağlar. <u>Örneğin:</u> çocuğu mutsuz, tedirgin eden bir şey ya da herhangi bir konuda bir şeye ihtiyacı varsa, bunu ağlayarak ya da başka şekilde ifade etmek yerine uygun yollarla ifade etmesinin onun yaşamını kolaylaştıracağı özellikle vurgulanmalıdır. Kendini ifade etmesi ve bunun önemini fark etmesi beklenmektedir.
34.	Paylaşmanın önemini açıklar.	✓ Paylaşmak, bireylerin insani duygularının göstergelerinden birisidir. Hayatın herhangi bir noktasında bireyler bir şeyleri paylaşma durumuna karşılıklı olarak ihtiyaç duyabilirler. Burada günlük hayatında paylaşmaya ve paylaşmanın önemine ilişkin model olmak, örnekler sunmak vb. etkili olacaktır. Paylaşmanın önemini fark etmesi ve bunu yaşamında uygulaması beklenmektedir.
35.	Başkalarına yardım etmenin önemini söyler.	✓ Yardım etmek bireylerin insani duygularının göstergelerinden birisidir. Yardım etmenin, paylaşmanın vb. davranışların önemini fark etmesi ve bunu yaşamında uygulaması beklenmektedir. 🚦 Öğretmenler sınıf ve okul içinde yardımlaşma becerilerini geliştirmeye yönelik fırsatlar sunmalıdır. Bu tarz davranışlarda bulunan çocuklara davranışları ile ilgili olumlu geri bildirimler verilmeli ve davranış pekiştirilmelidir.
36.	İnsanların farklı özellikleri olduğunu açıklar.	✓ Bireylerin ortak özellikleri olduğu gibi farklı özelliklerinin de olabileceği örneklendirilerek vurgulanmalıdır. Bu farklılıkların aynı zamanda hayatın içindeki zenginlikler olduğuna özellikle dikkat çekilmelidir. Farklı ve ortak özellikler sıralanırken engelli bireylerin özellikleri de diğer özelliklerle birlikte sıralanmalıdır. <u>Örneğin:</u> şişman, zayıf, gözlüklü, gözlüksüz, uzun saçlı, kısa saçlı, görme engelli, zihinsel engelli gibi. Çocukların, bireylerin farklı özelliklerinin olabileceğini fark etmeleri yaşamında karşılaştığı/karşılaşabileceği farklı özelliklere (kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarla, farklı dilde konuşan çocuklarla gibi) sahip bireylerle yaşamını kolaylaştıracaktır.
37.	Farklı özelliklere sahip bireylere nasıl davranılması gerektiğine örnek verir.	✓ Bireylerin ortak özellikleri olduğu gibi farklı özelliklerinin de olabileceği örneklendirilerek vurgulanmalıdır. Farklı özellikler zaman zaman bireylere farklı davranılmasını gerektirebilir. Çocukların bu bireylere nasıl davranılması gerektiğini öğrenmeleri beklenmektedir. <u>Örneğin:</u> sınıfta

		işitme engelli bir çocuk varsa oyun oynarken onun kullandığı cihaza dikkat etmek, tekerlekli sandalyede sınıfa gelen çocuğun uzanamadığı nesnelere uzanmalarına yardım etmek ya da nesneyi vermek gibi davranışları kazanmaları beklenmektedir.
38.	İletişimde nezaket sözcüklerini kullanır.	✓ Kişiler arası ilişkide iletişim çok önemlidir. Nezaket sözcüklerini kullanmak iletişimi etkili kılar. Çocukların nezaket sözcüklerini (Günaydın, iyi günler, geçmiş olsun, hoşça kal, lütfen, teşekkürler, iyi akşamlar, tebrik ediyorum, vb.) kullanırken aynı zamanda istekleri olduğunda bunu da uygun (“Ver” yerine “verir misin?”, “yaparım” yerine “yapabilir miyim?”) olarak ifade etmesi beklenmektedir.
39.	Başkalarının başarılarını tebrik eder.	✓ Başarının önemini, başarıya ulaşmak için emek harcanması gerektiğini ve bunların değerli olduğunu fark etmesi ve başarıyı yaşayan bireyi takdir ve tebrik etmesi beklenmektedir. ✚ Öğretmen burada başarılı olan çocukları tebrik ederek model olmalıdır. Başarıyı yaşamadığı düşünülen çocuklarında bu duyguyu yaşayabilmeleri için potansiyellerinin açığa çıkarılarak bu duyguyu ve tebrik edilme davranışını yaşamalarına fırsat sunacak destekleyici çalışmalar yapılmalıdır.
40.	Akranları ile oyun oynamanın önemini açıklar.	✓ Çocukların gelişiminde etkili olan unsurlardan birisi akranları ile oyun oynaması, paylaşımında bulunması, ortak zaman geçirmesidir. Çocukların akranları ile oyun oynaması önemlidir. Çocukların akranları ile oyun oynamalarının önemini fark etmeleri ve açıklamaları beklenmektedir. ✚ Öğretmen, akranları ile oyun oynamada zorluk yaşayan çocukları teşvik edecek grup oyunlarına önem vermelidir. Çocuğun neden akranları ile oyun oynamak istemediği sorgulanmalı, gerekirse rehber öğretmenle iletişime geçerek çocuğa özellikle sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyici çalışmalar yapılmalıdır. Velilerin de çocukların akranları ile oyun oynayacakları vakit geçirecekleri okul dışında da fırsatlar sunmaları konusunda yönlendirilmelidirler.
41.	Akranları ile oyun oynamaya istekli davranır.	✓ Çocuğun akranları ile etkili ve verimli paylaşım yaşayabileceği oyunlar oynaması beklenmektedir. ✚ Öğretmen, akranları ile oyun oynamada zorluk yaşayan çocukları teşvik edecek grup oyunlarına önem vermelidir. Çocuğun neden akranları ile oyun oynamak istemediği sorgulanmalı, gerekirse rehber öğretmenle iletişime geçerek çocuğa özellikle sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyici çalışmalar yapılmalıdır. Veliler de çocuklarının, okul dışında akranları ile oyun oynayacakları, vakit geçirecekleri fırsatlar sunmaları konusunda yönlendirilmelidirler.
42.	Her bireyin özel alanı olduğunu söyler.	✓ Bireylerin kişisel sınırları vardır. Bu kişisel sınırlarını bilmek, korumak ve başkalarının kişisel sınırlarına müdahale etmemek bireylerin yaşamlarının güvenli ve sağlıklı olması açısından önemlidir.

		<p>Bu nedenle çocukların özel ve genel alanları bilmesi ona göre davranması beklenmektedir. Bunun temeli olarak günlük yaşam içinde özel ve genel olan her şeyden örnek verilmelidir. Özel ve genel eşyalar, mekânlar, en önemlisi de her bedenine kendine özel olduğuna vurgu yapılarak kendi bedeninin de kendisine ait ve özel olduğu vurgulanmalıdır.</p> <p> Bu kazanım ile ilgili çalışma özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için varsa okul rehber öğretmeni tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen de destekleyici rol alacaktır. Rehber öğretmeni yoksa diğer kazanımlara yönelik etkinlikler yapılabilir. Ayrıca kazanım gerçekleşmesine yönelik ailelere ya da çocuklara uygulama yapılması için dışarıdan uzman çağrılabilir.</p>
43.	Bireylerin özel alanlarına saygı duyulması gerektiğini fark eder.	<p>✓ Kişiler arası ilişkilerde bireylerin kendisinin ve başkalarının kişisel sınırlarına dikkat etmesi son derece önemlidir. Bu bağlamda özel ve genel olarak adlandırılan mesafeler son derece önem taşır. Karşımızdaki insanların yakınlık durumuna göre bu mesafeler ve alanlar ayarlanır. Özellikle, erken yaşlardan itibaren bu konuda çocuklar bilinçlendirilmeli ve her bireyin özel alanına saygı duyulması gerektiği vurgulanmalıdır. Ev, okul ve sınıf ortamındaki özel ve genel mekânlara dikkat çekilmelidir. <u>Örneğin</u>: anne babanın yatak odası (özel), mutfak (genel), anne babaya ait eşyalar (özel), okul müdürünün odası (özel), okul bahçesi (genel), sınıf içinde öğretmenin dolabı (özel), sınıf alanı (genel), öğretmenin çantası (özel), çocukların kendilerine ait eşyaları (özel), sınıfa ait oyuncaklar (genel) gibi. Bireylerin özel alanlarına (Özel alanlara girerken izin almaları, kapıyı tıklatmaları gibi) saygı duyulması gerektiğine yönelik davranışların önemine ilişkin farkındalık oluşturmayı destekleyici çalışmalar yapılmalıdır.</p> <p> Bu kazanım ile ilgili çalışma özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için varsa okul rehber öğretmeni tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen de destekleyici rol alacaktır. Rehber öğretmeni yoksa diğer kazanımlara yönelik etkinlikler yapılabilir. Ayrıca kazanım gerçekleşmesine yönelik ailelere ya da çocuklara uygulama yapılması için dışarıdan uzman çağrılabilir.</p>
44.	Gerektiğinde “hayır” der.	<p>✓ Kişiler arası ilişkilerde, bireylerin gerektiğinde hayır diyebilmesi onu koruyan davranışlardan birisidir. Çocuklara erken yaşlardan itibaren kendisinden her istenilene “evet” dememesi gerektiği,</p>

		<p>istenilen şeyin ona zarar verme, rahatsız etme ihtimali olduğunda yapmak zorunda olmadığı ve “hayır” demesi gerektiği bilinci yerleştirilmelidir. Ayrıca gerektiğinde, hayır deme hakkı olduğu, hayır diyebileceği konusunda cesaretlendirilmelidirler. Bununla ilgili sınıfta “hayır” deme oyunları ve dramatizasyon çalışmaları yapılabilir. Öğretmen yapacağı çalışmalara aile bireylerini de katmalıdır. <u>Örneğin</u>; çocuğu, aile bireyleri öpmek için izin istemeli, çocuk istemiyorsa saygı ile karşılanmalı, çocuğun herhangi bir eşyası istenirken izin istenmeli hayır dendiğinde buna da saygı duyulmalıdır (Paylaşmamayı destekleyici bir süreç kastedilmemektedir, gerektiğinde gerektiği kadar paylaşmayı öğrenmesini de destekleyecektir). Ayrıca, yapmak istemediklerine uygun şekilde “hayır” demesinin önemine de dikkat çekilmelidir.</p> <p> Bu kazanım ile ilgili çalışma özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için varsa okul rehber öğretmeni tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen de destekleyici rol alacaktır. Rehber öğretmeni yoksa diğer kazanımlara yönelik etkinlikler yapılabilir. Ayrıca kazanım gerçekleşmesine yönelik ailelere ya da çocuklara uygulama yapılması için dışarıdan uzman çağrılabilir.</p>
45.	Kendisini üzen durumları başkası ile paylaşmanın önemini fark eder.	<p>✓ Bireylerin zaman zaman farklı duyguları yoğun olarak yaşaması son derece normaldir. Bu yoğun duyguların yaşanmasına neden olan olaylar ya da durumlar vardır. Çocuğun hoşuna gitmeyen ve üzen durumu ya da olayı bir başkası ile paylaşmak, çözüm gerektiren bir durumsa çözüme ulaşmayı, çözüm gerektirmiyorsa çocuğun duygusal yükünü paylaşarak rahatlamasını sağlayacaktır. Çocukların, yardıma ve desteğe herkesten daha fazla ihtiyacı vardır. Anne-babaların ve öğretmenlerin çocuklara yardım ve destek sürecinde etkili olabilmelerinde, onların yaşamlarında neler olduğunu bilmeleri önemli olacaktır. Dikkat edilmesi gereken konulardan biri de, yaşadıkları ile bunu paylaştığı kişi arasındaki bağlantıyı kurması, her şeyi herkes ile paylaşmaması gerektiğidir.</p> <p> Ailelerin de duygu ve duygulara kaynaklık eden olay ya da durumları çocukları ve diğer aile bireyleri ile paylaşmalarının ne kadar önemli olduğu, çocukta bu davranışın kazandırılmasında da etkili olacağı bilinmeli, veli/anne-babalar da bu doğrultuda yönlendirilmelidir. Örneğin; akşam yemeğinde ya da yemekten sonra anne-baba ve varsa diğer aile fertlerinin de bir araya gelerek günü nasıl geçirdikleri ve gün içinde kendilerini en çok mutlu ve mutsuz eden olay ya da durumlar hakkında sohbet etmeleri, ikili</p>

		<p>sohbetlerde anne-babanın kendisini üzen bir durumu çocuğun çok da üzülmeceği yani olayı ya da durumu dramatize etmeden paylaşarak model olunmasının çocuğun gelişimi ve okulda yapılan çalışmaları desteklemek açısından önemli olacağı konusunda yönlendirilmelidirler.</p>
46.	Zorbalıkla karşılaştığında yapılması gerekenleri söyler.	<p>✚ Zorbalık, okullarda meydana gelen saldırganlık olaylarının bir türüdür. Yaşça daha büyük ya da fiziksel olarak daha güçlü çocukların kendilerinden daha güçsüz olan çocukları sürekli olarak hırpalamaları, eziyet etmeleri ve rahatsız etmeleridir. Zorbalık; dövme, vurma, tekme atma gibi fiziksel güç içerdiğinde de aynı zamanda şiddettir; ancak zorbalık; alay etme, dalga geçme, kızdırma, isim takma, kötü söz söyleme, arkadaş grubuna almama, dışlama, yalnızlığa terk etme, iftira etme, söylenti çıkarıp yayma gibi saldırganlık türlerini de içermektedir.</p> <p>✓ Çocuğun zorbaca davranışlara maruz kaldığında yapması gerekenleri bilmesi, kendini güvende hissetmesi, güvenliğini sağlaması ve haklarını koruması onun gelişimi açısından önemlidir. Burada çocuğun zorbaca davranışlara maruz kaldığında neler yapabileceğini ve gerekiyorsa ailesi, öğretmenleri, vb. kişilerden yardım alabileceğini söylemesi beklenmektedir.</p> <p>✚ Bu kazanıma ilişkin etkinlik yapılırken zorbaca davranışa maruz kaldığı ve bundan dolayı yoğun sorun yaşayan çocuklar için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yok ise RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) ile iş birliği yapılarak çocuğa destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p> <p>★ Bu kazanım ile ilgili çalışma özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için varsa okul rehber öğretmeni tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen de destekleyici rol alacaktır. Rehber öğretmeni yoksa diğer kazanımlara yönelik etkinlikler yapılabilir. Ayrıca kazanım gerçekleşmesine yönelik ailelere ya da çocuklara uygulama yapılması için dışarıdan uzman çağrılabilir.</p>
47.	Olaylar karşısında başkalarının ne hissettiğini açıklar.	<p>✓ Bireylerin kendi duygularının farkına varması, bunu uygun bir şekilde ifade etmesi ne kadar önemli ise başkalarının ne hissettiğini anlamak yani empati kurmak da bir o kadar önemlidir. Kişiler arası ilişkilerde bireylerin karşılıklı olarak birbirini anlaması ilişkinin niteliğini güçlendirir. Çocukların benmerkezciliklerinden sıyrılmalarının temelini oluşturacak davranışlardan biri de başkalarının olay ya da durumlar karşısında neler hissedebileceğini fark etmesi ve düşünmesi olacaktır. <u>Örneğin</u>; bir çocuğun parkta düştükten sonra canının acıdığını gördüğünde çocuğun, babaya hazırlanan sürpriz bir</p>

		doğum günü kutlaması karşısında babanın, anneye tatlı rüyalar dilendiğinde annenin neler hissettiğini sorgulaması kişiler arası ilişkilerinin niteliğini ve insani özelliklerini (duyarlı olmak, yardım etmek, paylaşmak, vb.) güçlendirecektir.
48.	Karar vermenin önemini açıklar.	<p>✓ Karar vermek, verilen kararın sonuçlarının sorumluluğunu almak bireylerin kişilik gelişimi açısından çok önemlidir. Çocuklardan günlük hayatlarındaki basit durumlarla ilgili karar vermeleri beklenmektedir. <u>Örneğin:</u> markete girdiklerinde şeker, çikolata, oyuncak, vb. hangisini alacağına, oyuncaklarından hangisini kuzenine hediye edeceğine, hangi kıyafeti giyeceğine benzer kararlar vermesi gibi.</p> <p>✚ Durumu açıklama, alternatifleri değerlendirme gibi aşamalar karar vermede büyük önem taşır. Çocukların kendileri ile ilgili temel kararları vermesi için basit düzeyde sınıf ortamında alternatif karar verme çalışmaları yapılması önemlidir. Bu kararları vermenin önemine de dikkat çekilmelidir. Anne-babalar, çocuğun karar verme becerisini geliştirmek için fırsatlar sunma konusunda yönlendirilmelidirler.</p>
49.	İsteklerini uygun yolla ifade etmenin önemini söyler.	<p>✓ Hangi yaşta olursa olsun istekler her zaman olacaktır. İsteklerin uygun yolla ifade edilmesi de kişiler arası ilişkilerin niteliğini güçlendirir. Çocuklardan, isteklerini ağlayarak ya da mızımızlanarak değil, doğru kelimeler, jest ve mimiklerle doğru zamanda uygun kişilere dile getirmesi beklenmektedir.</p> <p>✚ Çocuklarla sınıf ortamında dramatizasyon yapılabilir.</p> <p>✚ Ayrıca anne-babaya, aile fertlerinin de diğer birçok konuda olduğu gibi bu konuda da uygun modeller olmasının önemi vurgulanarak gerekli yönlendirmenin yapılması gerekmektedir.</p>
50.	Günlük yaşamda sorunlarını çözmeye yönelik çaba gösterir.	<p>✓ Sorun hayatın bir parçasıdır. Önemli olan sorunlarla baş etme becerisidir. Sorunların çözümleri bazen bireyin kontrolündedir bazen de bireyin kontrolü dışında olabilir. Çocukluk döneminde sorunların çözümüne ilişkin çaba gösterme davranışı ya da bu algı onun yetişkinlik döneminde sorunlarla baş etme becerisine temel oluşturacaktır. Dikkat edilmesi gereken nokta, çocuğun dünyasındaki basit sorunlara ilişkin çaba sarf etmesini beklemektir. <u>Örneğin:</u> oyuncasını bulamaz ve çok üzgündür, oyuncasını bulmaya çalışması, bulmak için alternatifler üretmesi vb.</p> <p>✚ Anne-babalar da sorunlar karşısındaki tavırları, gerektiğinde soğukkanlı duruşları, alternatifler üretmeleri, çözüme yönelik tavırlar sergilemeleri konusunda model olmaları konusunda da</p>

		yönlendirilmelidirler.
51.	Kişiler arası ilişkilerde iletişimin önemini söyler.	<p>✓ Aile, okul idarecileri, öğretmenler, okul çalışanları, arkadaşları ve yakın çevresindeki kişiler ile iletişim kurmak sosyal yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Çocuklardan iletişimin önemini fark etmesi ve yaşına uygun iletişim kurması beklenmektedir.</p> <p>🚩 Çocuklar iletişimi başlatma, devam ettirme ve sonlandırma konusunda desteklenmeli ve cesaretlendirilmelidirler. Çocuklarla iletişim kurarken “Bu oyuncuğu sevdi mi?” gibi kapalı uçlu sorular yerine (kapalı uçlu sorular evet ya da hayır diye cevaplandırılır ve iletişimi sonlandırabilir.) “Bu oyuncuğun en çok nelerini sevdi? Sevmediysen nelerini sevmeydin?” gibi açık uçlu sorular sormak iletişimin devamını ve çocuğun hakkında da bilgi sahibi olunmasını sağlar.</p>
52.	Beden dilinin iletişimde etkili olduğunu söyler.	<p>✓ Bireyler arası ilişkilerde iletişimi etkili kılabilecek unsurlardan biri de beden dilidir. Çocuklardan iletişimde beden dilini kullanmanın önemini fark etmeleri ve gelişim özelliklerine uygun olarak beden dilini kullanabilmeleri beklenmektedir.</p>
53.	İş birliği yapmanın önemini açıklar.	<p>✓ Ortak ürün çıkarmada iş birliği yapmak işin kalitesini etkilemektedir. Ürün çıkarma sürecinde işbirliği yapmanın, işin kalitesini artırdığı gibi aynı zamanda bireylerin bilgi ve becerisini en etkili şekilde kullanmaları, gerektiğinde görev dağılımının yapılarak ortak ürünün en iyi şekilde hazırlanmasını sağlamaları beklenmektedir.</p>

YETERLİK ALANI: AİLE VE TOPLUM

KAZANIMLAR		ACIKLAMALAR
54.	Ailede bireyler arası dayanışma ve yardımlaşmanın önemini söyler.	✓ Dayanışma ve yardımlaşma bireylerin insani özelliklerdendir. Bu insani özellikleri yaşayarak öğrenmek, yardımlaşma ve dayanışmanın içselleştirilmesini sağlar ki bu da öncelikle ailede başlar. Aile içinde her bireyin farklı görev ve sorumlulukları vardır. Çocuğun aile içinde, bireylerin birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma içinde olmasının önemini söylemesi beklenmektedir.
55.	“Arkadaşlığın” önemini söyler.	✓ İnsan sosyal bir varlıktır ve sosyal gelişiminde aile, sonrasında da arkadaşları ve diğer bireylerle kuracağı iletişim ve paylaşımlar önemlidir. Bunun temeli erken çocukluk döneminde atıldığından, bu dönemde yapılacak çalışmalar, çocuğun sosyalleşmesinde etkin rol oynayacaktır. Bu kapsamda, çocuğun kişiler arası ilişkiler bağlamında arkadaşlığın önemini fark etmesi beklenmektedir.
56.	Olumlu iletişim kurmanın önemini fark eder.	✓ Kişiler arası ilişkilerde olumlu iletişim kurmak, ilişkinin niteliğini belirler. Akranları, aile fertleri ve diğer kişilerle olumlu iletişim kurmanın önemini fark etmesi beklenmektedir.
57.	Hak ve sorumlulukların farkında olur.	✓ Bireylerin hak ve sorumlulukları vardır. Hakların kullanılabilmesi için de sorumlulukların yerine getirilmesi gerekmektedir. Yani çocuğun temiz bir sınıfta eğitim öğretim görme hakkı vardır ama bu hakkını kullanırken sınıfı da temiz tutma sorumluluğu vardır. Şiddete maruz kalmama, korunma hakkı vardır, başkalarına şiddet uygulamama, zarar vermeme sorumluluğu vardır. Bu bağlamda hak ve sorumlulukların verilmesi bireylerin özellikle ilerleyen yaşlarında haklarına vurgu yaparken sorumlulukları yerine getirmeyi de gözetmelerine temel oluşturacaktır. Çocukların hak ve sorumluluklarının farkına varmaları beklenmektedir. Bu farkındalık çocuğun gelişimi açısından da toplumsal düzen ve diğer insanların yaşam kalitesini korumak ve yükseltmek açısından da önemli bir yaklaşım olacaktır. 🚩 Öğretmenlerin ve velilerin bu konuda olumlu yaklaşım sergilemeleri ve model olmaları hak ve sorumlulukların yerine getirilmesinde önemli bir etkidir.
58.	Haklarının ve sorumluluklarının olduğunu söyler.	✓ Bireyin haklarını bilmesi, yerine göre kullanması ve sorumluluklarının farkına vararak bunları yerine getirmesi önemlidir. Çocukların da kendi yaş ve gelişim özelliklerine uygun haklarının ve sorumluluklarının olduğunu söylemesi beklenmektedir. 🚩 Velilerin de haklar ve sorumluluklar konusunda bilinçlendirilmeleri, buna uygun davranmaları gerekmektedir.

59.	Aile içinde kuralların önemini ifade eder.	✓ Aile içi kurallar, aile fertlerinin birbirleri ile iletişimini, sorumluluklarını, ailenin düzenini belirleyen önemli bir unsurdur. Demokratik aile ortamında ortak görüş ve anlayış çerçevesinde belirlenen bu kurallar konulurken çocukların da fikirleri alınmalı, bu kuralların neden konulduğu açıklanmalıdır. Bu kurallara sadece çocukların uyması beklenmemeli, uygulamada tutarsızlıklar olmamalı ve tüm aile bireyleri beraberce uymalıdır.
60.	Toplum düzenleyen kuralları söyler.	✓ Kurallar, insan hayatında kaçınılmazdır. Çocukların özellikle aile yaşantısının dışına çıktığında uyum sorunu yaşamamasında, ailede, sınıfta, okulda ve toplumda birtakım kuralların olduğunu fark etmesi, bu alanlardaki kurallara uyması gerektiğinde uyumunu kolaylaştırır. Bireysel faydasının dışında ailenin ya da toplumun devamlılığını, bireylerin huzur ve mutluluğunu, yapılması gereken işlerin en iyi şekilde yapılmasını vb. sağlar. Çocuğun, toplumu düzenleyen (görgü kuralları, kanunlar, örf-adetler ve ahlak kuralları) kuralların olduğunu fark etmesi beklenmektedir.
61.	Türk toplumunun değerlerinin neler olduğunu söyler.	✓ Türk toplumuna özgü olduğu düşünülen ve önem verilen değerlerin (yardımlaşma ve dayanışma, dürüstlük, misafirperverlik vb.) neler olduğunu fark etmesi ve söylemesi beklenmektedir.
62.	Duyarlı olmaya örnek verir.	✓ Duyarlı olmak, aile ve toplumu birbirine bağlayan çok önemli insani bir değerdir. Bu özelliğin alt yapısını çocukluk döneminde hazırlamak, geleceğin yetişkinlerinin insanlara ve çevreye duyarlı olmasını sağlayacaktır. ✓ Çocukların, duyarlı olmanın önemini fark etmeleri, çevreye, insanlara, hayvanlara, bitkilere vs. duyarlı olmayla ilgili örnekler vermesi beklenmektedir.
63.	Yakın akrabalarının kimler olduğunu söyler.	✓ Akrabalık ilişkileri çocukların gelişim sürecinde (kendini güvende hissetmesi, güçlü hissetmesi, yalnız hissetmemesi, sevildiğini-saygı duyulduğunu-güvenildiğini hissetmesi vb.) destekleyici bir unsurdur. Bu açıdan aile bireylerinin akrabalık ilişkilerini göz ardı etmemesi gerekir. Çocuktan, akrabalarını tanıması, kimler olduğunu bilmeleri beklenmektedir. Burada yapılacak çalışmalarla çocukların akrabalıkla ilgili amca, dayı, teyze, hala, büyükanne, büyükbaba, kuzen vb. kavramların da ne demek olduğunu öğrenmelerine de yardımcı olacaktır. Öğretmenler, velileri de bu konuda olumlu anlamda yönlendirmelidir.
64.	Bireylerin farklı toplumsal rolleri olduğunu söyler.	✓ Aile ve topluma uyum sağlamak, ailenin ve toplumun etkin bir bireyi olma bireyin gelişimi açısından önemlidir. Çocukluktan itibaren bireylerin toplumsal rolleri olduğunu bilmeleri ve bu rolleri gerektiğinde, gerektiği şekilde üstlenmeleri önemlidir. <u>Örneğin</u> : vatandaşlık, komşuluk vb. toplumsal

		roller.
65.	Kitle iletişim araçlarının insan hayatındaki önemini açıklar.	<p>✓ Kitle iletişim araçları (Televizyon, bilgisayar, cep telefonu vb.) hayatın büyük bir alanında kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarını kullanmanın faydaları olduğu gibi bilinçsiz kullanmanın da zararları vardır. Kitle iletişim araçlarının neler olduğu (görsel- yazılı), kitle iletişim araçlarının insan hayatındaki önemini fark etmeleri ve bu önem doğrultusunda da bilinçli kullanmaları beklenmektedir.</p> <p>✚ Öğretmenlerin birçok konuda olduğu gibi kitle iletişim araçlarının kullanımı ile ilgili de velileri yönlendirmesi gerekmektedir.</p>

YETERLİK ALANI: GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT

KAZANIMLAR		AÇIKLAMALAR
66.	Sağlıklı olmak için yapılması gerekenleri açıklar.	<p>✓ Sağlıklı olmak için yapılması gereken düzenli beslenme, yemek seçmeme, spor yapma, dinlenme ve uyuma gibi etkinlikleri açıklaması beklenmektedir.</p> <p>✚ Veliler de bu konuda uyarılmalı, uyku saati, dinlenme, spor yapma vb. konularda çocuğa evde de uygun ortam sağlanması konusunda bilgilendirilmelidir.</p>
67.	Sağlıklı ve dengeli beslenmenin önemini açıklar.	✓ Sağlıklı ve dengeli beslenmenin önemine ilişkin hasta olmama, fiziksel olarak büyüme gibi durumları açıklaması beklenmektedir.
68.	Günlük yaşamda tehlike oluşturabilecek durumları açıklar.	<p>✓ Günlük yaşamda tehlike oluşturabilecek durumları; elektrik prizleri ve kibritle oynama, merdiven tırabzanlarından kayma, servis aracı durmadan yerinden kalkma, yolda karşıdan karşıya geçerken ışıklara dikkat etme gibi durumları açıklaması beklenmektedir.</p> <p>❖ Etkinlik sürecinde ya da sonrasında, geçmişte ciddi bir tehlike yaşamış ve bundan hâlâ etkilenen öğrenci tespit edilirse okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak çocuğa destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>
69.	Güvenli yaşam için yapması gerekenleri söyler.	✓ Günlük yaşamda tehlike oluşturacak durumları söylemenin ardından güvenli yaşamak için bireysel olarak yapması gerekenleri (prizlerden uzak durma, kibritle oynamama, merdiven tırabzanlarından kaymama, servis aracı durmadan yerinden kalkmama, yolda karşıdan karşıya geçerken ışıklara dikkat etme vb.) söyler.
70.	Acil durumlarda nerelerden ve kimlerden yardım	✓ Günlük yaşamda bazı acil durumlar olabileceği, böyle durumlarda yardım alınacak kişilerle (komşu, hala, teyze, amca, okulda öğretmen, rehber öğretmen, müdür vb.), yardım alabileceği yerleri

	alınabileceğini ifade eder.	(polis imdat 155, ambulans 112, itfaiye 110) söylemesi beklenmektedir. Veliler de evde dönem dönem yardım alınacak kişi ve kurumlarla ilgili çocukla pratik yapmaları konusunda bilgilendirilmelidir.
71.	Kitle iletişim araçlarını bilinçli kullanmanın gereğini açıklar.	✓ Televizyon, bilgisayar, cep telefonu gibi kitle iletişim araçlarını kullanırken dikkat edilmesi gereken noktaları, TV’de program seçerken akıllı işaretlere uyması gerektiğini, cep telefonu ile konuşurken hoparlörü açması gerektiği vb. durumları açıklaması beklenmektedir. Velilerin çocukların bilgisayarla oynama, TV izleme ve cep telefonu ile konuşma konularında bilgilendirilmesi, çocukların sağlığı üzerine etkileri konusunda uyarılması uygun olacaktır.

YETERLİK ALANI: MESLEKİ GELİŞİM

<u>KAZANIMLAR</u>		<u>AÇIKLAMALAR</u>
72.	Sevdiği etkinlikleri söyler.	✓ Mesleki ilgi 12–13 yaşlarından itibaren oluşmaya başlar. Mesleki ilgilerin oluşması ve ayrışması sürecinde çocuğun yapmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı, severek yaptığı etkinlikleri fark etmesi beklenmektedir. Çocuklar hoşlanmadığı etkinlikleri dile getirdiğinde öğretmen, yargılayıcı ve sorgulayıcı ifadelerden kaçınmalı, velileri de bu konuda bilgilendirmesi uygun olacaktır.
73.	Başarılı olduğu etkinlikleri açıklar.	✓ Mesleki gelişimde ilgilerin ve yeteneklerin oluşması, gelişmesi, ayrışması çok önemlidir. Bunların gerçekleşebilmesinde de bireyin yaşantı zenginliği ve kendisi ile ilgili farkındalık düzeyi çok önemlidir. Çocuğun başarılı olduğu etkinlikleri fark etmesi ve geliştirmesi beklenmektedir. Öğretmenler çocukların bu potansiyellerini açığa çıkaracak çalışmalar yapmalı ve velileri de gereken desteği sağlamaları konusunda desteklemelidirler.
74.	Ebeveynlerinin mesleklerini söyler.	✓ Anne babasının ya da bakmakla yükümlü velisinin mesleğinin adını söylemesi beklenmektedir.
75.	Akrabalarının mesleklerini söyler.	✓ Akrabalarının (hala, teyze, amca, dayı, babaanne, dede vb.) mesleklerinin adını söylemesi beklenmektedir.
76.	Ebeveynlerinin mesleklerini basit düzeyde tanıtır.	✓ Anne babasının ya da bakmakla yükümlü velisinin mesleğini, bu mesleğe ve temel görevlerine ilişkin bilgileri sözel olarak anlatması beklenmektedir.
77.	Okul çalışanlarının	✓ Okulda görevli personelin (öğretmen, aşçı, servis şoförü, hizmetli vb) meslek adlarını söylemesi